

Kıble

Mekke'de Kâbe'nin bulunduğu taraf. Müslümanlar namaz kılarken buraya yönelirler. Namazda kıbleye dönmek farz olup, Allahü teâlânın kesin emridir. Namazı kıbleye karşı kılmak, kıble için kılmak değildir. Allahü teâlânın emrine uymaktır. Müslümanların kıblesi önce Kudüs'tü. Hicretten on yedi ay sonra Şâbân ayının ortasında Salı günü öğle veya ikindi namazının üçüncü rekatindeyken Kâbe'ye dönülmesi emrolundu. Böylece Beytül-Makdis (Mescid-i Aksâ) e karşı kılma bırakılıp İbrâhim aleyhisselâmın kıblesi olan Kâbe'ye dönüldü.

Herhangi bir yerde kıble ciheti, hesapla bulunabilir. Bu hesapların formülleri İhlâs A.Ş. yayınlarından **Tam İlmihâl Seâdet-i Ebediyye** kitabında geniş olarak bildirilmiştir. Türkiye'de bütün şehirlerin kıblesi, güney tarafında bulunmakta ve güney yönünden yaklaşık olarak en fazla 30° kadar doğuya doğru farklı olabilmektedir. Bir şehrin kıblesi enlem ve boylam (arz ve tûl) derecelerine tâbidir. Güneyi bulmak için, zevâlî saat, yüzü semâya (göğe) doğru ve akrebi güneşe doğru tutulunca, akrep ile on iki rakamı arasındaki açının orta hattı (açı ortayı) yaklaşık olarak güneyi gösterir. Kıble; pusulaya, yıldıza bakarak da bulunabilir. Kıble ve namaz vakitleri, fazla zan hâsıl olunca doğru kabûl edilir.

Kıble tâyininde yapılan hatâları gidermek için, 28 Mayıs ve 16 Temmuz târihleri, **Dünyâ Kıble Günü** olarak kullanılmaktadır.

Yılda iki defâ: **28 Mayıs** Türkiye saati ile 11.18 (ileri saatle 12.18) de ve 16 Temmuz saat 11.27 (ileri saatle 12.27) de güneş, tam **Kâbe** üzerinde bulunur. Bu iki vakitte dünyânın herhangi bir yerinden, güneşe doğru yönelen kimse, aynı zamanda **Kâ'be-i Şerif'e (kıbleye)** dönmüş olur. Böylece bir yerin kıble yönü kolayca tâyin edilebilir.

Mihrabı bulunmayan, hesap, yıldız gibi şeylerle de anlaşılmayan yerlerde, kıbleyi bilen, sâlih Müslümanlara sormak sûretiyle bulmak mümkündür. Dîne inanmayanlara, fâsıka (açıkça günah işlemekten sakınmayana) ve çocuklara sorularak bulunan kıble namaz kılmak için müteber değildir. Yanında kıbleyi bilen kimse yoksa, bileni aramaya lüzum yoktur. Kendisi kıbleyi araştırır. Karar verdiği cihete (yöne) doğru kılar. Sonradan yanlış olduğunu anlarsa, araştırdığı için namazı iâde etmez.

Kıble, Kâbenin binâsı değildir, arsasıdır. Yâni yerden Arş'a kadar, o boşluk kıbledir. Bunun için kıyı deniz dibinde, yüksek dağların tepesinde, tayyârede

(uçakta) bu cihete doğru kılınabilir.

Namazın kibleye dönerek kılınması hakkında fıkıh (veya ilmihâl) kitaplarında şu bilgiler vardır.

Göz sinirlerinin çapraz istikâmeti arasındaki açıklık, Kâbeye rastlarsa, namaz kabul olur. Hastalık ve düşman, hırsız korkusu veya yanlış bulmak ile kibleden ayrılarak namaz kılınabilir. At, merkeb, deve gibi hayvan üzerinde yolculuk yapan da hayvandan inip kılmak imkânı olmadığı zamanlarda bineğinin gittiği tarafa dönerek, kibleden başka tarafa doğru namaz kılabilir. Fakat vapurda, trende, otobüste kibleye dönmek şarttır. Misâfir (yolcu) vapurda ve trende farz namaza, kibleye karşı durup, secde yeri yanına pusula koyarak vapur ve tren döndükçe, kendisi de kibleye karşı döner. Yâhut başka birisi, sağa sola çevirerek onu kibleye döndürür. Namazda göğsü kibleden ayrılırsa, namazı bozulur. Çünkü vapur, tren, otobüs ev gibidir. Hayvan gibi değildir. Otobüste, trende ve dalgalı denizde kibleye dönemeyenlerin, namazlarını Şâfiî mezhebini taklid ederek kılacaklarını İslâm âlimleri bildirmektedirler. Öğle ile ikindiye, akşam ile yatsıyı biraraya getirerek (takdim ve tehir ederek) kılabilirler.

Kibleye dönmek hakkında Kur'ân-ı kerîmde meâlen buyruluyor ki:

Doğu ve batı, her yer Allahü teâlâyâ âittir. (Namaz kılmak için kibleyi araştırdıktan sonra) hangi tarafa yönelerseniz, orası Allah'a ibâdet yönüdür. Şüphesiz ki Allah'ın mağfireti geniştir. O, her şeyi bilicidir." (Bakara sûresi: 115)

(Medine'deki Yahûdî ve münâfık) **insanlar akılsızlar, yakında şöyle diyecekler: Müslümanları (eskiden beri Kudüs'e doğru namaz kıldıkları) kibleden (Kâbe'ye) çeviren nedir? Onlara de ki: Doğu da batı da Allah'ındır. Dilediğini doğru yola iletir.** (Bakara sûresi: 142)

(Ey Resûlüm! Vahyin gelmesi için) **yüzünün semâya (göğe doğru) çevrilip durduğunu görüyoruz. Bunun için, seni râzı olacağın bir kibleye çevireceğiz. Şimdi yüzünü Mescid-i Haram (Kâ'be) tarafına çevir. Ey mü'minler, siz de, her nerede olursanız, yüzünüzü namazlarda o mescid tarafına çevirin! Şüphe yok ki, kendilerine kitap verilenler, bu kible çevrilişinin Rableri tarafından hak olduğunu bilirler. Allah ise onların inkârlarından ve yaptıklarından gâfil değildir.** (Bakara sûresi: 144)

Celâlim hakkı için, eğer sen o Yahûdî ve Hıristiyanlara her türlü mûcize ve hücreti getirsen, yine kiblene tâbi olmazlar ve sen de onların kiblesine tâbi

olmazsın. Onların bâzısı, diğer bâzısının kiblesine tâbi olmaz. Celâlim hakkı için, sana gelen bunca ilimden sonra, (bil-farz) onların arzularına uyarsan, bu takdirde muhakkak zâlimlerden olursun. (Bakara sûresi: 145)

Her ümmetin yöneldiği (namazda döndüğü) bir kiblesi vardır. Öyle ise, ey mü'minler, hayırlı işlerde diğer (ümmetleri) geçin! Her nerede olursanız kıyâmet gününde, Allah sizi hesap için bir araya toplar. Şüphesiz Allah, her şeye kâdirdir. (Bakara sûresi: 148)

Nereden yola çıkarsan, namazda yüzünü Mescid-i Harâma doğru çevir! Bu yöneliş emri, Rabbinden gelen bir gerçektir, haktır. Allah yaptıklarınızdan gâfil değildir. (Bakara sûresi: 149)

“Hadîs-i şerîfte buyruldu ki:

Namazda, her uzvunu gücün yettiği kadar kibleye karşı bulundur.”

Kibleaçısı (K) Kâbe'yi bulmaya yarayan açıdır. K, aşağıdaki formülle hesaplanır:

Şehir Kuzey yarım kürede ise

$$\sin (39,83^\circ - t)$$

$$\tan K = \frac{\sin (39,83^\circ - t)}{\cos (39,83^\circ - t) \cdot \sin a - 0,3925 \cdot \cos a}$$

Burada:

K= coğrafi güney yönü ile Kâbe (kible) yönü arasındaki açı. (Pusulânın gösterdiği manyetik güney ile coğrafi güney birbirinden farklıdır.)

Kuzeydeki sapma açısı: Sapma açısı coğrafî (hakîkî) kuzey ile manyetik (pusulanın gösterdiği) kuzey arasındaki açıdır. Sapma açısı:

1596 yılında 11° kuzey-doğu

1652 yılında 0°

1815 yılında 24,5° kuzey-batı

1891 yılında 18° kuzey-batı

1932 yılında 12°3' kuzey-batı

1956 yılında 8°37' kuzey-batı

1963 yılında İstanbul'da 3° kuzey-doğu olmuştur ve değişmektedir.